

ยาแก้อาการเวียนศีรษะ! อย่าใช้พร่ำเพรื่อ

ภญ. รศ. ดร. จุฑามณี สุทธิสีสังข์

ภาควิชาเภสัชวิทยา

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

อาการเวียนศีรษะเป็นความเจ็บป่วยที่พบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน ซึ่งสาเหตุของการเกิดอาการเวียนศีรษะมีมากมายหลากหลายสาเหตุ บ่อยครั้งที่ผู้ป่วยบางรายมีอาการดังกล่าวบ่อยๆ และมักไปซื้อยารับประทานเอง และเมื่อใช้บ่อยจนรู้จักยาแล้ว ก็เรียกหาและใช้ยาเหล่านั้นเป็นประจำ หรือในบางกรณี ไปพบแพทย์แล้วได้รับยาแก้อาการเวียนศีรษะ ซึ่งเมื่อรับประทานแล้วได้ผลดีก็จะนำตัวอย่างยาไปซื้อรับประทานต่อเองเป็นระยะเวลานาน

มียาแก้อาการเวียนศีรษะชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยมีชื่อสามัญว่า ฟลุนาริซีน (flunarizine) ซึ่งมีชื่อทางการค้าที่หลากหลายเช่น Sibelium, Fludan, Fluricin, Poli-flunarin, Liberal, Simoyiam, Sobelin, Vanid, Vertilium เป็นต้น มักมีลักษณะเป็นแคปซูลสีแดงและเทา ซึ่งยาดังกล่าวในทางการแพทย์ มีข้อบ่งใช้ในการรักษาอาการเวียนศีรษะ (vertigo) และป้องกันไมเกรน ตัวยาดังกล่าวสามารถเข้าไปในสมองและออกฤทธิ์ขยายหลอดเลือดในสมองและปรับระดับสารสื่อประสาทบางชนิดในสมองทำให้ป้องกันไมเกรนและลดอาการเวียนศีรษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การใช้ยานี้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานๆ หรือใช้ยาเองต่อเนื่อง โดยไม่ได้อยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์หรือเภสัชกร อาจทำให้เกิดอาการข้างเคียงต่อระบบประสาทส่วนกลางและส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ผิดปกติของกล้ามเนื้อลายได้ โดยอาการที่พบมักเป็นอาการเดินได้ช้าลง ก้าวเดินผิดปกติ มือสั่น กล้ามเนื้อลั่นคลิก พุดไม่ชัด อาการข้างเคียงเหล่านี้มักพบในผู้ป่วยเพศหญิงที่อายุมาก และมีประวัติการรับประทานยานี้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน **รับประทานยาในขนาดที่สูงจนเกินไปเช่นครั้งละ 1 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง ซึ่งเป็นขนาดยาที่ผิด** (ขนาดยาที่ถูกต้องคือครั้งละ 1-2 แคปซูลหรือ 5-10 มิลลิกรัม วันละ 1 ครั้ง) หรือรับประทานร่วมกับยาอื่นที่มีผลเพิ่มระดับยาฟลุนาริซีนให้มากขึ้น เหตุผลที่ทำให้เกิดอาการดังกล่าว เกิดจากการที่ยาฟลุนาริซีน มีผลลดการทำงานของสารสื่อประสาทที่สำคัญกับการเคลื่อนไหวของร่างกายที่มีชื่อว่า โดปามีน (dopamine) ในระบบประสาทส่วนกลางบริเวณเบซัลแกงเกลีย (basal ganglia) ทำให้การส่งสัญญาณประสาทเพื่อควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อลายหลายแห่งในร่างกายผิดปกติไป **โดยทั่วไปหากใช้ยานี้ในขนาดต่ำและระยะเวลาสั้นๆ จะไม่เกิดอาการดังกล่าว**

นอกจากยาฟลุนาริซีนแล้ว มียาอีกชนิดที่นิยมใช้เพื่อแก้อาการเวียนศีรษะเช่นกัน ได้แก่ ยาซินนาริซีน (cinnarizine) และบ่อยครั้งที่ผู้ป่วยมักใช้ยาทั้ง 2 ชนิดร่วมกัน หรือใช้ยาซินนาริซีนทดแทนยาฟลุนาริซีน ยาสินนาริซีนเองก็สามารถทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ผิดปกติได้เช่นเดียวกับยาฟลุนาริซีนหากใช้ในขนาดสูงและอย่างต่อเนื่อง

ผู้ที่มีอาการเวียนศีรษะบ่อยครั้งและมักได้รับประทานยา 2 ชนิดนี้อยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะที่ซื้อมารับประทานเองโดยไม่ได้รับการดูแลจากแพทย์หรือเภสัชกร ควรตระหนักถึงผลเสียดังกล่าวด้วย อาการข้างเคียงดังกล่าวถึงแม้จะหายไปได้เองเมื่อหยุดในผู้ป่วยส่วนใหญ่ แต่ในผู้ป่วยบางรายพบว่า อาการดังกล่าวอาจคงอยู่นานและอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย จึงควรใช้ยานี้อย่างระมัดระวัง

อย่างไรก็ตาม ยานี้ยังคงมีประโยชน์โดยเฉพาะในการป้องกันไมเกรนและบรรเทาอาการเวียนศีรษะที่มีผลจากการทำงานที่ผิดปกติของระบบการทรงตัวในหูส่วนใน (vestibular system) หากใช้อย่างถูกต้องภายใต้การดูแลของบุคลากรทางการแพทย์